

Nowoczesność, tworzywo, technika

(...) Lata 20. i 30. XX wieku cechowała wiara w postęp, potencjał rozwojowy nowych technologii, tworzyw, maszyn, procedur produkcyjnych. Z entuzjazmem i nadzieją przyjmowano modernizację i rozwój, który zachodził na gruncie nauki, jak również społecznym i obyczajowym. (...)

Symbolem nowoczesności była m.in. prędkość. Postęp techniczny umożliwiał produkowanie efektywniejszych silników spalinowych, dzięki którym samoloty i samochody coraz szybciej pokonywały odległości. Sylwetka auta, ale również pociągu, potężnego liniowca transatlantyckiego postrzegana była jako synonim rozwoju i dynamiki współczesnego życia. **Samochód** o eleganckiej linii nadwozia, lśniący chromem zderzaków i obudowy reflektorów odnajdujemy nie tylko na firmowych reklamach, ale np. na okładkach licznych czasopism kobiecych, **jako atrybut nowoczesnej, wyemancypowanej i modnej pani. Lokomotywa**, pędzi przez ikoniczny **plakat Cassandre'a Nord Express (1927)**. Wrażenie ruchu wzmacniają dekoracyjnie rozłożone w przestrzeni pasma jasnych linii oraz zgeometryzowane, zrytmizowane i skontrastowane ze sobą plamy barwne.

Do arsenału środków, które wyrosły z zamiłowania do prędkości, należą również, tak popularne w latach 30. XX wieku obłe, opływowe kształty (streamline), które uwidaczniają się w architekturze, jak również obudowach nowoczesnych sprzętów domowych produkowanych przez przemysł lekki: telefonach, radiodbiornikach, gramofonach, elektrycznych żelazkach, czajnikach, odkurzacach, lodówkach.

(...) Polski symbol tej aerodynamicznej fascynacji to **parowóz Pm 36-1 zaprojektowany przez Kazimierza Zembrzuskiego** w Instytucie Aerodynamiki Politechniki Warszawskiej.(...)

Kolejnymi afirmującymi rozwój znakami stosowanymi przez projektantów art déco były zygawkowate błyskawice i inne elementy kojarzone z elektrycznością i światłem. Miasto roziskrzone blaskiem neonów, czy smugi reflektorów przełamujące ciemność obrazowały przyspieszenie cywilizacyjne i określały otwartość na to co nowe. Strzeliste wieżowce z amerykańskich metropolii i wysmukłe przedmioty użytkowe nawiązujące do kształtu drapaczy chmur również należały do arsenału art déco'skich symboli postępu i transformacji.

Projektanci art déco cenili nowe technologie i materiały (...). Techniki te (opracowane jeszcze w XIX wieku) w latach 20. i 30. XX wieku podbiły wyobraźnię klientów. Chromem lśniły samochody, sprzęty domowe, meble. (...) Gładkie, połyskujące lustrzanymi refleksami powierzchnie elektrycznych czajników, krajalnic do chleba, czy lamp odpowiadały współczesnym standardom wyposażenia mieszkań. Modny był także wynaleziony w 1907 roku przez Leo Hendrika Baekelanda bakelit (...) Z bakelitu tworzone oprawy odbiorników radiowych, telefonów, puzderka, rączki sprzętów elektrycznych czy osłony liczników elektrycznych i wielu innych nowoczesnych urządzeń. (...)

Agnieszka Dąbrowska Muzeum Warszawy